

Planifica que alguna cosa queda

Published by [Lluís Noguera i Jordana](#) [1] on 05/12/2014 - 09:06 | Last modification: 01/10/2020 - 13:40

Vull començar escrivint el que va escriure Patrice Meyer-Bisch perquè de fet ho resumeix TOT, “[La culture es ce qui permet à chacun de toucher et d'être touché, et aussi de choisir et d'être choisi. Il n'y a rien de plus intime. et en même temps de plus social](#)” [2].

Seguim.

Planificar és una eina per fer millor la feina, per poder avançar-se i predir escenaris; és una manera de concretar el somnis; és un compromís fruit d'un treball de molts. Planificar és voler dibuixar i fer-ho convocant els elements necessaris perquè el dibuix sigui ben complert. Planificar és treballar en i per acords, en visions compartides, en construir a moltes mans. És ser inclusius. La planificació requereix d'un desenvolupament d'esforços pel comú; per evitar que quedi la menys gent possible al marge. Planificar és possible? Podem planificar?

Planificar és una eina on es troben diferents plans de la realitat; el ciutadà, el professional, el polític. Dins el ciutadà, els passius i els actius; els consumidors i els participatius, els amateurs i els professionals. Dins els professionals, els artistes i els empresaris; els col·lectius i les individualitats. I dins els polítics, els de sempre i els de futur. Planificar és bastir un comú.

Planificar suspèn la tensió del present per intentar disposar d'un futur diferent.

Planificar representa la possibilitat de la suspensió de les relacions de poder.

Planificar és seure i fer esborranys i esborranys fins arribar a un dibuix que no s'acaba mai i que, anys després, es podrà valorar que aquest projecte ja té cos, color, perspectiva, vitalitat..., però potser encara li manca i potser ja li sobra algun element.

Planificar pressuposa disposar de tota una arquitectura tècnica per poder aportar la informació necessària per imaginar un futur possible. És a dir Planificar pressuposa disposar d'informació de qualitat d'allò que passa i li passa a la cultura del nostre país, dels nostres municipis, dels nostres professionals; quants espectadors tenim? quin és el preu mig de les entrades? els catxets que assumeixen els teatres municipals financien les exhibicions de la capital? com es financien les activitats culturals? quin és el sou mig dels artistes? quina provisió de pensió preveiem pels artistes en la seva jubilació? quin és el pes del patrimoni en l'oferta turística? quantes biblioteques necessitem i com han de ser? quina qualificació professional han de tenir els directors de biblioteques? què és i per a què i per a qui ha de ser un centre cultural? quin pes té en la contractació dels artistes la demanda internacional? quin paper social desenvolupa la cultura? quines competències desenvolupen les distintes administracions? i què passa a Austràlia? és igual? quines bones pràctiques de polítiques culturals locals existeixen? què fan els consells de les arts d'arreu? què diuen els sociòlegs de la cultura sobre la tensió ciutadà-consumidor? l'oferta de teatre i música només persegueix un consum o també una participació? quina cultura promouen les telenovelles? quin és el perfil sociodemogràfic dels visitants dels museus? en poden tenir un altre? per a què serveix la cultura?

Planificar no és fàcil. Planificar requereix esforç, voluntat i fortalesa tècnica, política i social, sinó serà un pur instrument de tàctiques. Aquesta és la diferència entre el pla estratègic de Barcelona de 1999 i la seva revisió posterior (2006) que ja només era tàctica.

Algú, un dia, es va imaginar una societat amb salut i començà un munt de planificacions de plans de salut. Un dia hom va pensar en garantir una educació universal i va fer que els nens escolaritzessin fins els 16 anys. Aleshores, per què costa tant d'imaginar una societat amb els drets culturals garantits? ep, imaginar i fer-ho possible i fer-ho pensable per a totes i tots.

A tall de microexemple esmentar l'experiència que em va tocar liderar. La construcció d'un primer [pla d'equipaments de Catalunya](#) [3]. Juntament amb d'altres professionals i actors de la cultura tenia com a principal objectiu construir una eina per poder planificar, és a dir, bastir un espai de trobada, de nova governança, i per tant,

un espai de transparència en els debats, en les decisions i sobretot en els compromisos. Alhora un reconeixement a la feina feta pels molts professionals, per les administracions locals, un instrument per rel·ligar polítiques nacionals amb polítiques culturals locals. També el compromís de treballar sense tenir presents els cicles electorals i compromentent un Govern, uns actors, a assumir la cultura com un dels seus plans. Aquest fet, ens va costar molt i per a mi era un dels objectius rellevants: treure la cultura del departament de cultura i homologar-la a altres polítiques públiques.

Apunto uns mínims per planificar “en, amb, per, des, de” la cultura:

- Centrar-se en l'enfocament dels drets culturals, que són deures i responsabilitats
- Disposar de sistemes d'informació coordinats, rigorosos i constants
- Disposar d'un mapa competencial clar, col·laboratiu i de responsabilitats assumides entre les diferents administracions. Jugar a favor, no en contra.
- Assumir el desplegament dels corpus legislatius.
- Reconèixer que la cultura pot crear mercat; que existeixen ciutadans però també consumidors.
- La dimensió cultural és intrínseca a l'estat del benestar, i a qualsevol societat democràtica.
- L'educació és cultura i viceversa.
- La ciència és cultura i la cultura és ciència.
- Les polítiques culturals són també les de comunicació.
- La cultura, com a dret, com a necessitat bàsica, com a pràctica, no té sectors ni subsectors.
- I que ningú està sol quan planifica. Al costat d'un municipi n'hi ha un altre i, per tant, cal desplegar lògiques locals en el sentit territorial més ampli.
- I sempre pensar que tot potser d'una altra manera.

Marc de treball a superar per planificar en cultura

- Abans de començar res normalment ja comencem a demanar que sobretot hi ha d'haver disponibilitats pressupostàries. Ja comencem a demanar un tant per cent mínim.
- De seguida que comencem a planificar algú reclama una llei de mecenatge. Si algun dia arriba abans beneficiarà a altres sectors i ho aconseguiran perquè seran molt més atractius per retorn publicitari o per retorn social; els esports i l'acció social en són els exemples. Per tant ens cal des de la cultura aportar instruments per la societat i les altres polítiques i no només dedicar-nos a importar al terreny de la cultura instruments d'altres sectors o contextos i ho expresso, o ho intento, en el sentit pensat per [Jordi Pascual](#) [4](1).
- La cultura no és una indústria. Ni l'educació.
- Pensar que els plans garanteixen recursos i prioritats. Cal repensar per a què serveixen determinades eines i instruments com per exemple el de la planificació.
- El següent govern és intel·ligent, normal i segueix la feina feta.

Per cert, ser honest no es planifica.

Estratègia i planificació

El diccionari defineix estratègia com l'“*Art de coordinar les accions i de maniobrar per tal d'aconseguir una finalitat*”.

Ja tenim dos instruments, dues maneres que poden ajudar al sector cultural a homologar-se a altres polítiques o realitats existents; la planificació com un instrument al servei, i a més a més un art, i l'estratègia, per coordinar accions, per concertar mirades i pensaments.

De fet, és una estratègia planificar? diria que sí, per tant planificar és un art. Tot art mobilitza. Tota planificació ha de ser mobilitzadora. Mobilitzar els recursos existents és una necessitat de qualsevol projecte, petit o gran, col·lectiu o individual.

El sector cultural, tradicionalment, ha tingut dificultats en mobilitzar recursos i no s'ha desempallegat del marc mental que l'ha posicionat sempre demanant diners, com un nen que mai té prou caramels. Mobilitzar recursos per a què? En l'àmbit públic hem de deixar de pensar que en el pressupost hi ha de ser tot i sinó no passa res. Aquí quan ens referim a mobilitzar els recursos que la societat té volem posar l'accent en pensar com mobilitzem els professionals, la gent, les entitats, les voluntats de fer coses conjuntes i per alguna cosa que no és un espectacle d'entreteniment. hem de convencer que els altres treballin pels objectius i propòsit de la cultura i les seves manifestacions.

Si creiem que la cultura és estratègica i substanciadora de la nostra societat i de les relacions de la plaça pública on ens hi trobem tots, públics o no, cal saber identificar recursos que estan arreu i que ens pertoca mobilitzar-los a favor. I per això és necessari disposar d'un pla, de plans fins i tot d'un pla de plans. Serà aleshores molt rellevant que, per exemple, el pla de la societat del coneixement del municipi de la Garriga contempli tot allò que passarà per tal que els agents culturals es digitalitzin, desenvolupin treballs 3,0 etc etc.

Cal tenir present dues qüestions de context actual que condicionen necessàriament com fer plans. Les apunto però no tinc espai per analitzar com haurien de ser, o què canvien.

La primera és posar sobre la taula una aportació de Michel John Gorman, director de la Science Gallery de Dublín, sobre com seran les institucions culturals del nostre segle. Afirmar que allà on eren: grans, lentes, estables, interactives, feien per, tancades, per visitar, que treballaven soles, tematitzades i només proveïdores; ara seran petites, ràpides, àgils, participatives, faran amb, poroses, plataformes de creativitat, interconnectades i interdisciplinàries (2).

La segona l'apunta l'inacabable John Holden, *"Now there is a new reality. And that means abandoning the old ideas about culture as a set of oppositional binaries of high/low, refined/debased and elitist/popular. The new reality demands a different way of looking at what culture means..."* (3).

Acabarem amb Holden parlant de contextos i demanant que el llegim tot pensant i rellegint l'informe [Nuestra Diversidad Creativa. Informe de la Comisión Mundial de Cultura y Desarrollo](#) [5] de l'any 1996 i presentat per Javier Pérez de Cuellar. Està clar que fer Informes no és planificar però planificar sense informes no és planificar, i la pregunta és fins on volíem arribar i on hem arribat?

Diu Holden, *"In a modern democratic society, the ability to understand and engage with the rich variety of cultures that everyone encounters is a precondition to being able to play a full part in contemporary life. A lack of cultural confidence places limits on social mobility. But more importantly, the capacity to express oneself culturally is a mark of freedom, and an exercise of power. If culture is to help break down class divisions and inequalities, rather than reinforce them, then culture itself must be created by everyone and for everyone"*

A casa nostra hi ha hagut bones experiències en planificació cultural local però han estat massa fruit de conjuntures fràgils i mai han tocat l'os societari. Mai han estat experiències reixides pel conjunt de la societat. Han estat experiències massa sectorials. Aquest és el repte, compartir el projecte amb el conjunt i aquí l'enfocament dels drets i l'enfocament de la governança són bons punts de partida. En el seu dia Granollers va desenvolupar un [pla local des de l'enfocament de l'Agenda 21 de la Cultura](#) [6] per tant posant el focus en garantir drets. I com he explicat abans el [Pla d'equipaments culturals de Catalunya](#) [3] posava una nova metodologia en l'àmbit de les polítiques culturals catalanes amb una governança compartida entre el país i els seus municipis i singularitats. En tots dos casos les oportunitats que oferien aquests dos instruments des de la planificació no s'han aprofitat.

Com dèiem Planifica que alguna cosa queda.

Notes:

- 1.- [Jordi Pascual](#) [7], [Pistes per la interdependència](#) [4]:

La presència dels factors culturals (des de l'autonomia dels nostres valors intrínsecs: la memòria, la diversitat, la creativitat i amb la independència dels actors que els desenvolupen) en els programes dedicats a l'equitat (l'educació, la salut) o al territori (plans comunitaris, urbanisme, medi ambient) continua essent escassa. Hi ha un problema en l'equilibri de les accions, i en l'impacte real de les polítiques culturals en la ciutadania (les persones que avui a Catalunya més necessiten la cultura no són, al meu parer, els "consumidors" de cultura)

- 2.- Michael John Gorman, Ten shifts shaping our cultural institutions, inèdit.

- 3.- [John Holden. The cultural leadership handbook. London, 2011. Gower](#) [8].

[Lluís Noguera](#) i [Jordana](#) [9]
és gestor cultural. Llicenciat en Filosofia (UAB 1991), Màster en gestió cultural (UB 1996), Màster en Administració Pública (ESADE 2010). Director Àrea de Cultura Ajuntament de Granollers 1999-2004. Coordinador Roca Umbert Fàbrica de les Arts 2004-2006. Secretari General del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya 2006-2010. Secretari Junta Associació Professional de Gestors Culturals de Catalunya (2003-2004). @ltnoguera

Categories: Debat 2014

Categories: Interacció: debats

Categories: Article

Tags: polítiques públiques

Tags: governança

Tags: planificació

Tags: institucions culturals

Tags: #debat14

- [10]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2014/12/05/planifica-que-alguna-cosa-queda>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/noguerajl>

[2] <http://www.e-revistas.uji.es/index.php/kult-ur/article/view/1251>

[3] http://cultura.gencat.cat/web/.content/dgcc/serveis/06equipaments/documents/arxiu/pec_26_01_11.pdf

[4] <http://interaccio.diba.cat/blogs/2014/11/21/pistes-per-interdependencia>

[5] <http://unesdoc.unesco.org/images/0010/001055/105586sb.pdf>

[6] https://seuelectronica.granollers.cat/porta1/sede/RecursosWeb/DOCUMENTOS/1/0_665_1.pdf

[7] <http://interaccio.diba.cat/members/jordipascual>

[8] <http://cercles.vtlseurope.com/lib/item?id=chamo:10140&theme=CERC>

[9] <http://interaccio.diba.cat/members/noguerajl>

[10] <https://interaccio.diba.cat/node/5541>